

χοιμε ανάγκη από περισσότερη θετικότητα κι' όλι- γώτερο φαντασιοκόπημα· και πρώτ' άρχή πρέπει να έχουμε τή νεοελληνική γλώσσα για τή νεοελληνική έ- πιστήμη· κι' οί Γάλλοι μιά φορά έγραφον λατινικά τή γιατρική τους,μά δέν είναι καθόλου μετανοιωμένοι πού δέν τή γράφουν πλέον έτσι. Έμεις θά κάνουμ' έδω τις έτοιμασίες για τό δικό μας αναποδογύρισμα· οί δασκάλοι άλλη φορά, μέσα βαθιά από τους Έπποκρά- τες και τους Παληούς ξέθαψαν τή δική τους μού- μια· τά δικά μας μέσα δέ θάξουν τόσες πολλές ά- ράχνες· έμεις θά ξετάζουμε τόν άρρωστο και θά γρά- φουμε φωνογραφικά ό,τι μ'ε λέει· σ' εκείνα πού μ'ε λέει θά βρούμε τά συμπτώματα κι' άπ' εκείνα πού μ'ε λέει θά βρούμε τις λέξεις να τά περιγράψουμε· ή γιατρική είναι όπως οί Ωραίες τέχνες· παρασταί- νει τά πράματα βάζοντας μέσα στην παράσταση τήν αλήθεια τήν αντικειμενική, συγυρισμένη από τήν ύ- ποκειμενική αντίληψη· έμεις πρώτα-πρώτα θά κά- νουμε φωτογραφίες ή φωνογραφήματα· άφού δοίμε πρώτα πώς μιλάν οί άρρωστοί μας, ύστερα θά βάλουμε σέ τάξη τή διήγησή τους, θά τους εξετάσου με μέ ειλικρίνεια και θά λέμε τί έκάναμε κάθε φο- ρά και σέ τί άποτέλεσμα έφτάσαμε. Έτσι θαρρού- με πώς κάτι κάνουμε για τή νεοελληνική έπιστήμη δημοσιεύοντας μ'αυτή τήν αναλυτική μέθοδο παρα- τήρησες άρρώτων καλά παραμένες, και διορθωμένες από τόν καθηγητή μας κ. Φωκιά, πού ξέρει τή δου- λειά του και πού δέν παίζει με τήν έπιστήμη.

ΑΡΙΘ 105

Δημοτικό Νοσοκομείο ή «Έλπίς». «Αί- θουσα Ασκήσιμης». Κλινική του κα- θηγητή κ. Γεράσιμου Φωκιά.

*Αναστάσιος Δημητρίου, 18 χρονών, από τή Μα- κεδονία, έχει ξώστραβο γόνα (βλκισόν γόνου).

«Πρίν, ήμουν στό μπακαλικο μέσα πέρου· περ- πατούσα και μέ πονούσε μέσα στό κόκκαλο τό γόνα- το, και στέκομουν πάλι· ύστερα, μέ τρεις μέρες, τέσσερις, πάλι μ' έπιαναν οί πόνοι· άμα έτραχα πε- ρισσότερο, μέ πονούσε· άρα μέναν αυτοί οί πόνοι περισσότερο, οί φλέβες μαζώνονταν και δυό τρεις φορές τήν ήμέρα, όταν στέκομουν έρθιος, έττριζε μέσα τό κόκκαλο στό γόνατο· ένα χόβι, είχε πρηστεί κι' ήρθ' ο γιατρός· γληγορώτερα, έγω έβαξα μονάχος μου άπαλαιάματα, ύστερ' αυτίς μέ κύταξε και μ' έδω- σε μιά μαύρη αλοιφή και κάθησα δυό μέρες στό κρεβ-

βάτι· έφυγε ο γιατρός ύστερα, και μέ δυό μέρες, είχε ξεπροστή· μά οί πόνοι οί ίδιοι δέ σταματού- σαν· όσο πού μ' έσουτήσαν οί δικοί μου και ήρθα έδω· στις 12 του μηνός ήρθα 'δω μέσα και μέ κρά- τησαν».

Τωρινή κατάσταση.

Ο άρρωστος έχει ένα ξώστραβο γόνα μ' όλους τους χαρακτήρες του, ή όπως λέμε μέ τους σημει- ρινούς όρους τής γιατρικής έχει ένα «βλκισόν γόνου» (genu valgum)· ή παραμόρφωση αυτή γίνεται αι- τία να κάνη ο άξονας του μηριού με τόν άξονα του κάτω-ποδιού μιά γωνία ανοιχτή προς έξω με κορυ- φή προς μέσα· έτσι, καθώς περπατεί ο άρρωστος, τό παραμορφωμένο γόνα του έρχεται και χτυπά τό άλλο γόνα τό γερό, ενώ έλο τό κάτω-πόδι πάει κατά έξω. Τή γωνία πού κανει τό μηρί με τό κάτω-πόδι μπορούμε να τή μετρήσουμε με έργαλεία έπίτηδες κανωμένα πού όνοματίζονται «γωνιόμετρα»· μπορού- με να μετρήσουμε ακόμα πόσο τό μέσα ποδοστράγα- λο (έσω σφυρός) είναι μακριά από τό άλλο μέσα πο- δοστράγαλο, όταν τά δυό σκέλια είνε ξαπλωμένα κι' ο άρρωστος πεσμένος ανάσκελα. Έκάναμε αυτά τά μετρήματα κι' είδαμε πώς τό ξώστραβο γόνατο τ' άρρώστου μας είναι από τις μέτριες παραμόρρω- σεις, μ' άλλα λόγια πώς τούτο τό ξώστραβο γόνα δέν είναι μήτε από τά πολύ μεγάλα, μήτε από τά πολύ μικρά· παρατήρησαμε ακόμα, εξετάζοντας τόν άρρωστο, όλα τά συμπτώματα, πού περιγράφονται σ' αυτή τήν άρρώστια, δηλ. τό πρήξιμο τού μέσα- κόντυλα, τις εύκολες κινήσεις τής κλειδώσης κι' είδα- με πώς, όταν τό γόνατο κλείνη, ή παραμόρφωση χά- νεται.

Δέν έπιμένουμε στους λόγους πού μ'ε έκαναν να έγχειρίσουμε τόν άρρωστο· ή έγχειρίση έγινε στις 19 του Δεκέβρη στό άμιριθέατρο από τόν καθηγητή μας μας κ. Φωκιά· ο άρρωστος άφρονίστηκε εύκολα με χλωροφόρμιο κι' έγινε ή όστεοτομή, άπάνω από τούς κόντυλους, στό κόκκαλο τού μηριού, δηλ. ή μέθοδο τού Macewen· άφού έγινε ή έγχειρίση, έχτίσαμε τό σκέλιο μέσ στό γύφο και τ' άφίσαμε στή θέση αυτή άκίνητο για 35 μέρες. Όπως συμβαίνει σ' αυτή τήν έγχειρίση, όταν γίνεται με τους κανόνες τής άσηψίας, ο άρρωστος δέν έλαβε πυρετό, και ύ- στερα από 35 ήμέρες ο γύφος έβγήκε και τό μέλος είτανε γιατρεμένο και διορθωμένο.

Τώρα θά δοίμε πώς ο άρρωστός μας διηγείται

τήν έγχειρίση και τις εντύπώσεις του από τό άφιό- νισμα κι' από τις συνέπειες τής έγχειρίσης.

«Στις 12 ήρ'α 'δω και στις 19 μέκαναν έγχει- ριση· τό βράδι νήστεψα και τό πρωί ίσια με τις έν- τεκα, πρίν έρθη ή καθηγητής, παησα μέσα στόν έ- πιμελητή, πού έδωσε μαθημα τί θ' άπογίνη τό πό- δι μου, πώς θά σιάξη· μ' έγχειρίση ή με σφιγι- μο· ύστερα ήρθε κι' ή καθηγητής και μ' έκαναν έγ- χειρίση· μ' έβαλαν άπάνω σ' ένα μεγάλο τραπέζι· και μόπλυναν τό γόνατο μ' ένα κίτρινο γιατρικό πού μόβαλαν άπάνω μιά χούφτα· κατόπι μ' έκούμισαν. Είναι ένα πράμα σά ναρκωτικές· από τή μιά μεριά είναι μπουκαλι, κι' έχει μέσα ένα σπέρτο με πολλή μυρισμάδα, κι' από τήν άλλη ένα πλατύ λάστιχο, πού άνταμώνεται με τό μπουκαλι μ' ένα άλλο στε- νό· αυτό τό φαρδί λάστιχο μού έβγαλαν στή μύτη κι' όπως άνάσκινα ζουρούσα αυτό τό σπέρτο πού εί- χε τί μπουκαλι και ζαλιζόμουνα· όσο πού άποκει- μήθηκα· ύστερα δέν κατάλαβα τίποτις. Έτσι μού έκαναν τήν έγχειρίση. Όταν μ' έσηκώσαν, πονούσα σια με όχτιό μέρις· ύστερα περσαν κι' οί πόνοι και πιά είμαι καλά».

Γ. Ν. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Βοηθός στην κλινική Φωκιά.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ. Πρίν και άλλες ιστορίες αρχίζουν με φορά, έδω και τόσα χρόνια· άλλες· πρώτα-πρώτα ή πρώτ' άρχή μ'ε φάνηκε κτλ. άλλες· είναι τόση τόση καιρός πού κτλ. έχουν άμέτρητους σκοπούς να ήρξουν τον καρπό πού πρωτοφάνηκε ή άρρώστια τους. Ένα χόβι... έτσι είναι λέξη, τούρκικη, θά πη χρονική περίοδο. Κράτησαν... σπάνιος τί- πος, στην Κύπρο συνειθίζεται πολύ. Τό ποδοστράγαλο, λέ- γεται και κόμπος και κούσι, στην Κύπρο όλοι ίτοιμα· Κόν- τυλας, κοντυλιά= στην Ήπειρο λένε τό γρόβο όταν εξέχουν ένα ή δυό δάχτυλα περισσότερο από τή γραμμή πού κά- νουν τάλλα, ή τό χτύπημα μ' ένα μόνο δάχτυλο κλειστό. Πάρα... και στην Ήπειρο συνειθίζεται πολύ αυτός ο τύπος. Είναι ένα πράμα... περιγράφει με πολλή έπιτυχία τό μαχά- νημα τού Ricard.

ΣΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗ ΤΗΣ ΡΩΜΙΟΣΥΝΗΣ

Τού τραγουδιού Τιάνας, άδραξες τής Ρούμελης τή λύρα τήν παλημασία και τής ψυχής μας ή λαλιά ζωντανεύει και τραντάζει με όνταμη περίσσια.

*Αστρο ή λύρα σου μεσουράνο· σκιρτάει σέ κάθε σου άχτίδα

ΓΙΑ ΕΝΑ ΑΛΛΟ ΔΡΑΜΑ ΚΑΙ ΜΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Για να κρίνωμε δίκια ένα δράμα, θαρρώ δέ μ'ε άρκοον μονάχα οί προσωπικοί αισθητικοί κανόνες μας «περί πλοκής, χαρακτήρων, εύρέσεως μύθου, ψυχολογικής αναλύσεως» κλπ. Πρέπει συνάμα να σταθοίμε στό σωστό σημείο· άπόπου να μπορούμε να έχτιμήσωμε τις κοινωνικές στιγμές πού τό γέννησαν. Μά έδω εν'ό μεγάλος σκοπέλος. Ο καθένας τις βλέ- πει αυτές με τό υποκειμενικό του μέτρο. Παντού, μά πού πολύ σ' έμάς. Στρώμα παχύ σκεπάζει τά γυα- λιά μας. Πρόληψη, π'αγει τή ρίζα της σ' ιστορικούς λόγους, γύρεψε πάντα να μ'ε κρύψη τήν πραγμα- τικότητα, να κήψη τή ζωή από κάθε προστριβή με τήν αλήθεια. Χαρακτηριστικό αυτό σ' όλες τις αντι- δρασιτικές τάσεις, μά πούθενά ή πισσοδρομή δέ φτά- νει, όπως σ' έμάς, στό βάθη των αιώνων. Η γλωσσι-

κή αντίδραση μοναδική στόν κόσμο. Μά αυτή μο- νάχα! Θυμούμαι κάποτε διάβασα τή γνώμη ενός σο- φού μας, πώς ή φιλοσοφία, αν γεννηθή και πάλι στην Ελλάδα, θά συνεχιστή από τόν Πλωτίνου. Αιώ- νες κι' άπαιώνες καταργούνται στό πνεύμα τού σο- φού άφίνω τήν εξέλιξη τής φιλοσοφικής ιδέας μες σ' αυτούς, μά οί σύγχρονες κοινωνικές συνθήκες, πού προσδιορίζουν πάντα μιά φιλοσοφία, εξομοιώνονται με τις συνθήκες των αλεξανδρινών χρόνων. Η φιλο- σοφία στή ζωή φυτρώνει κι' άπ' τόν ήλιο θρέφεται σαν τήν ποίηση και σαν τήν τέχνη, λέει ο Παλα- μάς, μά και για τήν ποίησή μας ειπε άλλος σοφός τή γνώμη, πώς κι' αυτή θά πηράση από ένα μεσαιων- κικό έπος και ο Παλαμάς ο ίδιος συμφωνεί με τό Βα- λαωρίτη στό πώς ή ποίησή μας θάποχτήση τά πο- λυτιμότερα λουλούδια της, αν άπακουμπήση στην έ- θνική ιστορία. Αυτή ή πίστη του τόν φέρνει στό κα- θέρώμα μ'ε θεωρίας, πού ή παγκόσμια ιστορία ρί- χνει τήν αλήθεια της. Τά μεγάλα έθνικά ιδανικά, λέει ο Παλαμάς στόν πρόλογο τού «Δωδεκάλογου τού Γύφτου», όταν άνθίζουν και ζούν στό σπύτι τού καθενός, ο ποιητής τους χτίζει παλάτια. Όταν ξε- πέφτουν και καθέναν τά διώχνει από τό σπύτι του, ο ποιητής τά παίρνει στό καλύδι του κι' άσυλο τους δι-

νει. Με ξεπεσμένα ιδανικά όμως δέ βλέπω ποιητή, πού ναχίσει παλάτια. Ταλέντα μόνο πνίγησαν. Δυ- νάμεις δημιουργικές σύστηκαν μες σέ εαυτά. Ο Ί- διος Παλαμάς βγάξει ψεύτρα αυτή τή θεωρία του με έπιοι από τά έργα του κατάχτησε τήν πρώτη θέση στή νεώτερή μας ποίηση. Είναι πεσμένα ιδανικά, πού φέλνει στους «Γαυρούς κι' άνάπιστους», στόν «Τά- φο», στις «Εκατό φωνές τής Λύρας», στό «Στερνό Λόγο σέ μιά γυναίκα» και σ' άλλα τόσα· Η στή θαυ- μαστά στερνά του «Σατιρικά γυμνάσματα», περίτε- χνα στορίσματα από γρανίτη στίχο, ρυθμό παλά- τια στην άρνηση, έποχή μας, πού μέσα σ' ένα γλυ- κοανάδρυσμα κι' ένα κελάδρημα ανοιξής μονοχρίζει και βογγάει τάτατα τελεί το ήμου ένός βάρδου· *Άλλωστε ο ποιητής είναι τού έθνους του και τού και- ρού του, τό ειπ' άλλος ο Παλαμάς κι' ή ιστορία μας μαθαίνει πώς τά έθνη ποτέ και πούθενά δέν είχαν πάντα τά ίδια ιδανικά, μά εκείνα πού τους έπιδάνει κάθε φορά ή έποχή. Τά ξεπεσμένα ιδανικά πιά δέν ξανασηκώνονται. Ο ποιητής για να χτίση τά παλά- τια του, θά ξυπνήση νέα στό λαό του, στό φως και στό ήλιο θά στηλώση τό έργο του. Έτρανοί κι' αν είναι οί τάροι, τάροι ήνται».

Λόγια καθηγητής έκριναν τόν περασμένο χρόνο.

έθνικα γράμματα, παρά και σύνολη ή διανοητικιά μόρφωση του γένους τους. Γιατί συζήτηση εδώ δι χωράει, πώς ο έλληνας νους έχει μεγάλη ανάγκη να ξαναδροσιστεί. Μά ο μαρασμός του έχει άραγες άφορμή τό κράτος της καθαρέουσας, ή είναι ίσως άφρτή σημαδι διανοητικιάς φτώχειας; Έδω υπάρχει ίσως άμοιβαία έπρροή. Μά έπιος έχει πίστη στους Έλληνες πώς θα ξαναπροκόψουν, άφτός πρέπει να πεί ναί στο πρώτο μας ρώτημα, και να παραδεχτεί πώς ή διανοητικιά τους ζωή θα ξαναθίσει άμα τέλος τινάξουμε πέρα τις άλυσιδες του ψεφτοκλασικισμού· άλλως, φοβομαι πώς ο Έλληνισμός θα καταπονεθεί από τους νεότερους Έλλυρικους λαούς, που άν και κατώτεροι του τώρα, κοιτάζουν όμως κατά τα ζωντανά παρόντα.

ΛΕΚΑΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ
μεταφραστής.

ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Στό χορδ του Ώδικου Σύλλογου Ποταμού

Νέοι, τονίστε τή φωνή
Μελωδικά να ήχηση
Στης θείας τέχνης τό Ναό,
Κι' αύρα ως κυματίση . . .

Αρμονικόν αντίλαλο
Πού στά ούράνια άκόμα
Μές των θεών τό δώμα
Με χάρη ν' άκουστή.

Νέοι, τονίστε τή φωνή
Γλυκά μέσα να κλείση
Χαρῶς αίσθήματα ή ψυχή,
Κι' δλόγυρα ως σκορπίση

Τή μαγική της δύναμη
Να κινηθούν μονάχοι
Πάλε οι σκληροί βράχοι
Υψώστε τή φωνή.

Κέρκυρα Σπύρος Περούλης

Η ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

είναι ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ για τό λαό και δέχεται καταθέσεις από **μια δραχμή** κι άπάνω. Σου πλερώνει τόκο $\pm 1/2\%$ και σου δίνει πίσω τό χρημάτά σου όποτε θελήσεις είτε όλα είτε μέρος απ' αυτά.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΞΕΓΥΜΝΩΜΑΤΑ*

§ 7

Οί Έθνικοί Άρχηγοί.

Η Έκκλησία μας λοιπόν ήταν τό μόνο έθνικό σύστημα που, άδιάφορα ποιά τ' αίτια, μάς τάφθηκε άπειραγο ο Κεταχτητής. Κ' είτανε δά λαμπρή ευκαιρία να μάς δείξη τήν ευεργετική δύναμή της, ν' άνοιξη τήν άγκαλιά της, ν' πάρη τά τέκνα της, να τ' αψηγή, να τ' αναθρήσει, να τ' φωτίση. Τι όμως έκαμαν οι άρχηγοί της, μόλις έρχισε ή Τουρκοκρατία; Μέσα στη γενική τήν παραλυσία, εκεί που έπρεπε να κανόνισουνε σοβαρή πολιτική και να σπείρουνε τά πρώτα στοιχεία μιας δεύτερης έθνικής γέννας, μεταμορφώθηκαν, σαν από κατάρρα ή από μάγιο, σε δαιμονισμένους έσροκάπηλους, και μόνο που δέ συστήσανε χρηματιστήριο για να πηγαίνουνε να μαθαίνουνε ποια είναι ή τιμή του Πατριαρχικού του θρόνου κάθε στιγμή και κάθε ώρα. Η σιμωνία, ή ραδιουργία κ' ή άργυρολογία είταν οι μόνες φροντίδες τους, ή άμάθεια κ' ή πρόληψη τά μεγαλύτερά τους προσόντα. Τυφλοί τυφλούς οδηγούσανε στον γκρεμό.

Μά ως αφήσουμε μια στιγμή τά θλιβερά τ' αθρόοντα, κι ως πάρουμε πρώτα τό λυχνάρι να δούμε μήπως και ζετρωπώσουμε τους δυό τρεις που κάτι έννοιωθαν από συνείδηση, δέ λέμε για τον έναν που τήν είχε σωστή κι άκέρια, κι ως μήν πολυακούγεται σήμερα. Ίσως έτσι δυναμώση λίγο τό νεύρο μας και δέ μάς κυριέψη άβάσταχτος πόνος διαβάζοντας ύστερα τά μαύρα και τά ψυχρά.

Πρώτος λοιπόν από τους ύποφερτους προβάλλει μέσ' από τήν όμίχλη ο Μάξιμος, που κάμποση με γαλοφροσύνη έδειξε όταν έγραφε στους Βενετούς που κατάρτεχαν τους ορθόδοξους Κρητικούς, πώς κακό παράδειγμα δείχνανε ατοίς νυν άρχουσιν. Τέτοιο πράμα να γράψη έπίσημα Πατριάρχης, πάντα κάποιο θάρρος πρέπει να φύλαγε στην ψυχή του. Άμέσως όμως, ο ίδιος ο ιστορικός που μολογ' άλλοι χωρίς δισταγμό τήν κακορίζικιά του άνώτερου Κλήρου των καιρών εκείνων, ξεχνιέται αυτή τή φορά και θαμάζει που με τόση άφοβιά διαφέντευαν τό Έθνος «Οί Πατριάρχαι εκείνοι». Δηλαδή ένας δυό στους εκατό χρόνους. Τό δέκατο πέμτο αιώνα ο Μάξιμος, κι ο

(* Κοίταζε αριθ. 281 282 και 28'.

Ίωάσαφ ο Δεύτερος, εκείνος δά που μήνησε του Μαχαμέτη πώς όχι τά γένεια του, μά και τά χέρια του και τό κεφάλι του να κόψη, πάλε δέ συγκατανευσε στον άνομο γάμο του Άμαρούτση με τή Δούκισσα της Άθήνας κ' έπειτα μόλις στο δέκατο έβδομο αιώνα ξαναίγουμε τον Ίερεμία τό Δεύτερο, που κάτι έκαμε κι αυτός όταν έγραφε του Ντόγη πώς καιρό δέν έχει να συλλογιέται καινούρια μερολόγια, πώς τάφινει αυτά ή Έκκλησία για καλλίτερος χρόνους, επειδή έχει τώρα άλλα σπουδαιότερα να κοιτάξη. Πολιτική, θα πητε, όχι και τόσο ήρωική που να τρελλαθή άνθρωπος. Κάπως πιο σημαντική πράξη του είταν ο πηγαϊμός του στη Μόσκα κατά πρόσκληση του Τζάρου να καθιερώση Πατριαρχική έδρα στην πρωτεύουσα της Ρουσίας. Και τούτο όμως, καθώς και μερικά άλλα ακόμα λιγώτερο σπουδαία, αποβλήπουνε τήν πολιτική της Έκκλησίας με τους ξένους Όρθόδοξους, και τό πολύ μάς δείχνουνε πώς της άφινε ή Πόρτα της Έκκλησίας τό δεύτερο να συγκοινωνή και με άλλα Κράτη (!).

Ο Πατριάρχης που πρώτος έδειξε ζήλο και λαχτάρα να συγγενέψη τήν έξωτερική του πολιτική με τήν έσωτερική μεταρρύθμιση και ξαναγέννηση είταν ο Κύριλλος Πρώτος, ο Λούκκρις, (δέκατο έβδομο αιώνα), και για χάρη του αξίζει να σταθούμε δω πέρα λίγο.

Έχυνε ξαναπάρει άπάνω τους εκείνη τήν εποχή οι Δυτικοί, κ' έλπίζοντας να κατορθώσουνε με ραδιουργίες ό,τι δέν καταφεραν άλλοτες με συνκροίκηση, είχανε στείλει στην Πόλη Ίησουίτες, πρώτα λίγους, ύστερα πιάτερος. Οι Ίησουίτες εκείνοι βρήκανε στάδιο άνεμπόδιστο μέσχα στα σάπια νερά μας. Χύμιζαν εκεί σαν κροκόδειλοι. Άνεθοκατέβχαν τους Πατριαρχάδες μ' όση γίνεται εύκολία. Ο Κρητικός ο Λούκκρις, άνθρωπος σπουδασμένος και με πολύ φωτισμένες για τον καιρό του ιδέες, είδε άμέσως τήν ευκαιρία που μάς παρουσιάζότανε με τή Λουθηρανική μεταρρύθμιση που έβραζε τότες. Κι από γράμματα του κι απ' άλλες πηγές φαίνεται βέβαια πώς βρισκότανε σ' άδιάκοπη φιλία με τους σημαντικώτερος Διαμαρτυρούμενους του καιρού του, με τον Άρχιεπίσκοπο της Κανταβρηγίας, κι άργότερα

1) Χρέος μας είναι να αναφέρουμε και τρεις τέσσερεις που μαρτύρησαν οι δύστυχοι τους πρώτους αιώνες. Έπειδή, έξον από τον Κύριλλο τό Λούκκρι, έχομε και τον άλλο τον Κύριλλο, τον Κονταρή, και τους δυό Παρθένους, Δεύτερο και Τρίτο. Για τους πολλ' άργότερος εδώ δέ μιλούμε.

να λέρωνε με μογιές τά δάχτυλά του; Τά κρύφια αυτιάζεται, τό δάσος βλέπει, όχι τά δέντρα μόνο, και τό εξιδανικευμα έχει άρχανέ του κάθε ποιητής, πάξιζει τ' όνομα. Πόθους και λαχτάρες του ένοσρκόνει στα δημιουργήματά του. Η πραγματικότητα είναι ή βάση μόνο, που οικοδομάει, πραγματικές είναι μονάχα οι άφορμές, που βρισκονται στην κοινωνία και στις ανάγκες της.

Αυτές τις άφορμές φαίνεται να πράξει ο επικριτής των «Άλυσιδων». Είναι τά γυαλιά τά σκοτισμένα, ή πρόληψη πώς τήν Ελλάδα δέ θα τήν κυβερνήσουν οι ίδιοι νόμοι, που αναπτύσσουν και τις άλλες κοινωνίες. Γι' αυτό σε κάθε φανέρωμα εξέλιξης, προόδου, οι κραυγές: αυτό δέν είναι ντόπια, γνήσιο ρωμαϊκό είναι ξενότροπο. δέ μάς ταιριάζει και τά ρέστα.

Ο «Κριτικός του Νομά» μάς έδωσε σωστά μια νύξη, που πρέπει να σταθούμε να έχτιμήσουμε ένα δράμα σαν τις «Άλυσιδες».

Άν τό εξετάσωμε καλά τό πράμα, τό γλωσσικό κίνημα απ' τήν πρώτη αρχή του δέν είναι γλωσσικό άπλως, μά τό πνευματικό ψιθύρισμα ένδς λαϊκού ξυπνήματος, που ή σπύλα του κι άν κρυφοδόκη άκόμα, κι άν μόνο τον καπνό του πρώτου του φουν-

τώματος μάς δείχνει, μακριά δέν είναι ή μέρα που ή φλόγα του θα ξεσπάση άκράτητη. Όσο κι άν ο λαός ο ίδιος, άνήξερος κι άνίδεος, τάχτηκε ως τώρα πάντα με τό μέρος των πολέμων του, ή βαθύτερη ως τόσο κρίση του ζήτηματος μάς λέει πώς ή γλωσσική ανταρσία έχει τις ρίζες της στις ύλικές ανάγκες του λαού γ' ανάπτυξη και πρόοδό του. Φυσικό τους ίδιους τους μπλεγμένους στον άγώνα να τους παρασέρνουν μερικές προλήψεις κ' ένστικτα άνίκητα σε άλλωτικη έκτίμηση του γενναίου τους άγώνα. Ο φτωχός Λούθηρος δέν ξαφνίστηκε λιγότερο με τήν πυρκαϊά πάναψαν οι λόγοι, που έβγαζε μπροστά στην πόρτα της έκκλησίας του παλατιού της Βιττεμβέργης, πολεμώντας τό εμπόριο των συχωροχρητιών του Πάπα. Καλογερικός καυγας έκεί, γραμματικά μαλλώματα έδω. Κι ο Ψυχάρης, όσο κι άν τήν κατηγορεί ή νεανική έρμη του μαθητή του Γιαννιού πώς δέν μπαίνει επικεφαλής της κοινωνικής μας ανταρσίας, μπήκε από καιρό χωρίς να τό νοήση. Κι αυτός κ' οι μαχητές, που έξύπνησε ή γλωσσική επανάστασή του, έχουν καθαρά τή συνείδηση πώς ή γλωσσική μεταρρύθμιση δέν είναι μόνο αισθητική ανάγκη. Τή σημασία της δέν τήν τόνισε μονάχα ο Φωτιάδης, ούτε μόνο ο φίλος μας Κάρολος Ντείτριχ

της ύπόβαλε τό άγκάλασμα με μια πλατύτερη, αναγέννηση του έθνους, μά κι ο Ραμάς ο φρουδαρχικός έκαμε τό σύλλογο νάγωνισή να μάση τή ζωντανή γλώσσα στην παιδεία κι ο άστικός Ξενοπούλος έτρεξε μ' ένθουσιασμό να βοηθήση τό έργο. Αυτά όλα είναι ή ιδεολογία μόνο, ή πνευματική έψη των ύλικών ατόων, που απαιτούν τή γλωσσική μεταρρύθμιση. Τά όρατα νήματα, που πλέγονται κάτω απ' τά φαινόμενα και τά μάτια μας τά σκοτισμένα δέν τά ξεχωρίζουν, ο καιρός, ή ιστορία θα τά ξεδιπλώνη. Ένα μονάχα δέν μπορεί να τάρνηθη κανένας. Τονίστηκε από πολλούς και τραγουδιέται σε ποιήματα και κοπανίζεται σε άλλα πώς ή καθαρέουσα δεσμεύει τήν ελεύθερη ανάπτυξη της ρωμισόνης. πνίγει τά συμφέροντα του έθνους. Τή συνείδηση αυτή τήν έχει κάθε δημοκρατικός κι ο ίδιος ο Ξενοπούλος ακόμα. Δέν έχομε λοιπόν μια συνείδηση ξυπνημένη σε ρωμαϊκές ψυχές; Κι αυτός ο άστοκρατικός κ' ίδιος δέν αναγνωρίζει σε φωτεινές στιγμές του τί χαρακτηρίζει αυτό τό κοινωνικό μας ζήτημα, έπως όνομάζει άπερίφραστα τό γλωσσικό; «Η άρχαιομανία των γραμματισμένων κι ο βυζαντινισμός των Φαναριωτών», που «απ' τις βαρείες σκληριές του ξελευτερώνονται οι έλληνες», τί γνωρίσματα είναι;

μέ το Γουστάβο 'Αδόλφο. Τόν κατηγορήσαν κ' οί δικοί μας κ' οί Λατίνοι πώς εΐταν κρυφός Λευθηρανιστής, αΐτή όμως τήν κατηγορία του τήν ξέπλυσε ή Σύνοδος του 1672. Τόν κατηγορήσαν κατόπι κ' οί Προτεστάντες πώς εΐταν άνθρωπος αδύνατου χαραχτήρα κί αναποφάσιτος. 'Η αλήθεια είναι, μου φαίνεται, πώς ο Λούκαρις και χαραχτήρα είχε κ' ήξερε τί ήθελε. 'Ηθελε να προφυλάξη τήν 'Ορθοδοξία από τόν Παπισμό, και καθαρίζοντας την από πολύκαιρες μοϋχλες, να τήν καταστήσει πιό άγνή, πιό μορφωτική, και συναμα πιό συμπαθητικιά στους έχτρους του Παπισμού, τους Διαμαρτυρούμενους (2) Δούλεψε λοιπό στα χερά ο άνθρωπος για τή μεγάλη του τήν ιδέα, αφού, νάφήσουμε τήλλα, μετάφρασε άλάκαιρο τή Βαγγέλιο με τόν Καλόγερο τή Μαξιμο στην κοινή γλώσσα του καιρού του (1). Δέν κατόρθωσε όμως κατά δυστυχία μας τίποτις. Μόλις ανέβαινε στον Πατριαρχικό θρόνο, κί άρχισε ή ραδιοουργία από τή νευρόπαστα των Καθολικών. Πέντε φορές έγινε και ξέγινε Πατριάρχης. Είναι φρίκη να τή διαβάξω. Τή στερνή στερνή φορά, που δέν είχε πιά και τήν Πρέσβη της 'Αγγλίας να τόν προστατεύη, που ο Πρέσβης της 'Ολλάντας δέν έσωνε, και που ο Γουστάβος 'Αδόλφος εΐτανε πεσμένος, βρίσκουν ευκαιρία οί έχτροί του, πείθουνε τήν Πόρτα πώς αυτός γυρεύει 'Επανάσταση, τόν παίζουν ή 'Εξουσία και τονέ ρίχνει στο Βόσπορο. Τά ίδια περίπου του Γρηγορίου της Δημισάνης αργότερα. 'Επειδή και του Κύριλλου τή σωμα τή βρήκανε κατόπι ψαράδες και τή γλύτωσαν από τή κύμα και τή κρυφάθψαν.

'Ο Λούκαρις είναι ο μόνος που είδε κ' έκρινε τήν κατάσταση σοβαρά, και καταπίαστηκε τή δουλειά σοβαρά. 'Ο μόνος που πάσκιζε να ξαναστηλώσει τήν αλήθεια μέσα στο έθνος. 'Αν πετύχαινε ως τή τέλος, θάτανε τή μεγαλύτερο θαύμα του κόσμου, να φέρη τέτοιες φωτισμένες αλλαγές μέσα σέ τόπο κατοικημένο και τριγυρισμένο απ' άλλους τους δαιμό-

2) 'Αφού γράφταν τα παραπάνω είδαμε σωστή Μελέτη του σεβαστού 'Αρχιμαντήρι, Χρυσόστομου Α. Παπαδόπουλου στή «'Νέα 'Ημέρα» (αριθ. 1701/2), και με χαρά μας παρατηρήσαμε πώς παρόμοια περίπου ήχη κ' ή Πανοσιώτη του τήν πολιτική του Λούκαρι.

1) Μήτε λέξη γι' αυτή τήν υπόθεση, ο δικός μας 'Ο Φρεαρτίης ως τόσο ξεσπαθώνει εναντίον του Λούκαρι με ζήλο αληθινά μεσαιωνικό, άγκαλά έχι για τήν 'Ελλάδα, αφού εκεί τή ίδια και χειρότερα γραφτήκανε και λεχτήκανε στον είκοστό τόν αιώνα.

νους του καιρού εκείνου από ξένους ραδιούργους, από τυφλό κί αδιόρθωτο τύραννο, από πιό τυφλούς κί αδιόρθωτους συμπολίτες.

(άκολουθεί)

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

ΣΤΙΣ ΚΟΚΚΙΝΕΣ ΦΥΛΛΑΔΕΣ ΤΑ ΣΚΟΥΡΑ ΚΙΤΑΠΙΑ

Τά αίσθήματα κυβερνούν τους ανθρώπους. 'Ο χαραχτήρας μας είναι τή αίσθήματά μας. Τά αίσθήματά μας είναι οί ιδέες των άμέτρητων προγόνων μας. Οί νεκροί μας κυβερνούν. Οί άτομικές μας ιδέιττες άδικα θά παλέψουν κάθε φορά με τή αίσθήματά μας. 'Αλλως τε κί αυτές κατ' τα 999 στα 1000 δέν είναι δικές μας. Τις χρωστούμε στην κοινωνία που μας τίς υποβάλλει και στα κιτάπια, ή τίς φυλλάδες, που διαβάζουμε.

Θέλω να πώ πώς δέν σημαίνει τίποτα τή ό,τι διαβάζοντας τόν Γκαίτε σκεπτόμαστε σαν άριστοκράτες. Γιατί διαβάζοντας κατόπι τόν Λασσάλ γινόμαστε, με τήν ιδία πάντοτε κλήη πίστη, ψυχοπαιδαγωγικές φίλο: του εγγάτη. Τή βέβαιο είναι: πώς και τήν πρώτη και τή δεύτερη φορά παραμένουμε οί ίδιοι οί άπόγονοι του κλέφτη και του κοτζάμπηση, ή τή άγγόνι του ραγιά του κάμπου.

Κί αύριο δέν ξέρω τή τί μπορεί να μας φανεί πώς γίναμε, διαβάζοντας έναν τρίτον, όσο τή φυσικό μας δέν μας επιτρέπει να χαλιναγωούμε ως ζωηρή φαντασία μας κί όσο τή επίχρητό μας—δ' επιστημονικός μας καταρτισμός—είναι σαθρός, δέν έχει γερά τή θεμέλια και δέν μπορεί να αντίσταθει στή δυνατή πνοή, που πνέει απ' τίς σελίδες του σκούρου κιταπιού, ή τής κόκκινης φυλλάδας. 'Όσο, δηλαδή, δέν νιώσαμε άκόμα τή απλό επιστημονικό μάθημα, που μας μαθαίνει τήν ευεργετική δυσπιστία προς τίς εύκολογενικεύμενες θεωρίες και τή συστήματα.

Σύμφωνα με τή παραπάνω βεβαιώνω πώς από τίς στήλες αυτές δέν μίλησε ο Βασιλικός, αλλά οί κόκκινες φυλλάδες που διαβάξω τόν τελευταίο αυτόν καιρό. Κί από τίς στήλες αυτές σήμερα δέν άπαντήσσει ο Ραμάς, αλλά κάποια σκούρα κιτάπια. Τώρα αν τυχαίνει τή όσα λένε τή κιτάπια να τεριάζουν κάπως και με τή φυσικό του, ενώ τή λόγια των κόκκινων φυλλάδων δέν τεριάζουν με τόν αν-

θρωπο Βασιλικό, αυτό πρέπει να αποδοθεί στην τύχη του δεύτερου που τριγυρνά μεγάλες χώρες και πολιτείες και ξένες έγνιες τόν τραβάνε, και στην κακομοιριά του Ραμάς, που κόλλησε σά στρείδι στο σπιτικό του τής Πλάκας.

Και λοιπόν τή σκούρα κιτάπια μου κάτι θά μπορούσαν κί αυτά ματσουλίζοντας να πουνε, για τή πώς έγινε ή εξέλιξη τής κοινωνίας από τήν αρχή ως τήν ώρα και για τήν παράγοντες που τήν προσδιορίζουν, όπως και για τήν ρόλο τής ελεύθερης βουλήσεως κί άκόμα για τήν καθορισμό των κάποιων νόμων, που δουλεύουν έξω από τή θέληση του ανθρώπου και λοιπά.

'Αν όμως όλ' αυτά μπορούσαν και να τή πουνε καθαρά κί αιτιολογημένα φαντάζομαι, πώς θά λάβαινε και σάρκα και όστά τ' όνειρο του Α. Comte και των άλλων, που όνειρεψήθηκαν τήν ίδρυση επιστήμης Κοινωνιολογίας.

Κ' ίσα ίσα επειδή δέν μπορούνε να τή ξεκαθαρίσουν για τούτο κί ο υποφαινόμενος άμφισβήτησε πάντοτε τήν ύπαρξη μιας τέτοιας επιστήμης. Γιατί με όσα τόλμησα να γράψω, είτε κρίνοντας διαστακτικά τή σπουδασμένο βιβλίο του κ. Σκληρού, είτε άπαντώντας θαρρετά στο κήρυγμα τής Μανιακής 'Αλλαγής του κ. Βασιλικού, ένα πράγμα έτόνισα—τό ό,τι και οί δύο τους μας παρουσιάζουν τή κοινωνικά προβλήματα σαν πράγματα λυμένα και γνωστά, ενώ είναι άλυτα κί άξεδιάλυτα. Μ' άλλα λόγια τούς κατηγορήσα πώς γενικεύουν πρόωρα επιστημονικές υποθέσεις, όταν μας λένε πώς έπει γίνεται ή εξέλιξη τής κοινωνίας, ενώ μπορεί και να μή γίνεται έτσι κί όταν μας βεβαιώνουν πώς ή εξέλιξη των κοινωνιών και ή πρόοός τους είναι τή ίδιο πράγμα, ενώ ή εξέλιξη μπορεί να μήν οδηγεί πάντοτε στην πρόοδο.

Νομίζοντας πώς αυτή από μιας αρχής ύπηρες ή περίφημη βάση τής συζητήσεώς μας, θά ξαναπαντήσω άπάνω στον ίδιο χαχά. Και λέω. 'Η 'Επιστήμη για να αναγνωρίσει ένα Νόμο χρειάζεται να πεισθεί, πώς τή ίδια αίτια φέρνουν τή ίδια αποτελέσματα. Κί ο νόμος τής είναι τόσο σταθερότερος όσο περισσότερες φορές μπόρεσε να πεισθεί ή 'Επιστήμη πώς βρέθηκε μπροστά στή ίδια αίτια που φέρανε τή ίδια αποτελέσματα. Μά για να πεισθεί πώς βρίσκεται μπροστά στή ίδια αίτια χρειάζεται να τύχουν, ή και να δημιουργήσσει ή 'Επιστήμη (με τόν πειραματισμό) έντελώς άπαράλλαχτες συνθήκες,

Λαϊκά ή άριστοκρατικά; Κ' ή λυττεριά αυτή, που βλέπει ο κ. 'Ιδας, δέν είναι έξυπνημα μιας συνείδησης; Και προχωρώ μακρότερα άκόμα κί αν μοναχά στο πνεύμα του συγγραφέα του «'Ηρώων και μαρτύρων αίμα» έξυπνησε αυτή ή συνείδηση, τόν ποιητή τόν έφτανε. 'Η ιδέα του βρέσκειται δυναμικά στην πραγματικότητα, που στήλνει τή ιδανικό του.

*

Τή βαθύτερο χαραχτήρα του γλωσσικού κινήματος τόν διαισθάνθηκε ο Καμπύσης πρώτος. «Οί Κούρδοι» του είναι για τή φιλολογία μας β.π. για τή γερμανική ή «'Εμιλία Γαλόττι» κί ή «'Ραδιοουργία κί 'Αγάπη», β.π. για τή γαλλική ή διλογία του Φίγαρο. Σε τούτα ύψώνεται κρυγιά κατά του άριστοκράτη, στους «Κούρδους» διαμαρτυρήσει κατά του πλουτοκράτη άστου. 'Ενας σταθμός στην τέχνη μας, που τόν άρνήθηκε ο ΐως συγγραφέας των «Κούρδων» πρώτος. 'Επανάστατης γνώσις, πολεμιστής του καθεστώτος στην αρχή από ένστικτο, τυλίχτηκε έπειτα μοιραία στα δίχτυα μιας φιλοσοφίας πλάνας, για να μεταμορφωθεί σε άναρχικό, έγνοιατικό, άτομικιστικό επανασάτη. Τόν ξάφνισε ή ζωή μιας ξένης χώρας με τή δικιά. Μά θαύματα σ' αυτή τή πηλίνα

της μεγαλειος και ο άνάρτης γύρισε από κεί «άριστοκράτης». Πόλεμος για τόν πόλεμο, άρνηση των πάντων, τή σφυρί για τή σύντριμμα άκακων ειδώλων έχι για τή γκερέμισμα του άπαιου καθεστώτος. Είτε αυτή ή επίδραση, είτε συγγενή ένστικτα έσυραν τή νεότερη γενιά σε όμοια φιλοσοφία. Τή εγώ μας κύριος κί άφέντης τής ζωής, αυτό τήν πλάθει και τήν οδηγεί β.π. του καπνίζει, άσκώντας ώσαν σπύρη τή δύναμή του. Τή πλήθη σκιάδα πίσω του, τούρμα ο λαός, βάνουσος, χυδαίος όχλος. Φιλοσοφικός άναρχισμός, ψυχολογία πλουτοκρατική, με όλο τή άριστοκρατικό κέρδομά της. Τώρα πίσω πίσω άριστοκρατία. Μόνον άνιστόρητος μπορεί να πιστεύη στο ξανάνωμά της. Σ' αυτά τή δίχτυα μπερδεμένη ξετυλίχτηκε ή νεαρή φιλολογία μας. Λαϊκό τή φόρεμα, άστικέ τή βάθος. Τή άξίζει ή παραγωγή της, τή υπόδειξε ο Γιαννιός. 'Ανοίξτε τή «'Νουμά», ξεφυλλίστε, αν θέτε, και τή «'Παναθήναια». Τή νεαρότερα περιοδικά δείχνουν πλατύτερα τή ρήχη και τήν ξέρα. Κάθε πνοή, κάθε όρασιά ώσαν να χάθηκε απ' τή νύχτη αυτού του τόπου. Και φυσικό τάστικα ιδανικά—και τέτια είναι τή μεγάλα έθνικά ιδανικά, που θέλει ο Παλαμάς να κλειση ο ποιητής; στο καλούδι του—ξεπεσμένα πιά, πώς θά μπορούσε να ζωογονή-

σουν μια έμπνευση καινοέρια; Οί πιό πολλοί από τούς παλιότερους σώπασαν, όπου δέν άναμασσούν, οί κατοπινοί τους έρμιτά, χάρος. Τή πολύ πολύ σ' έναν ή δυό μια άδραση τεχνολογία. Τού κίκου πιάνονται παλιοί και νέοι να ξεσπάνουν μια έθνική ιδέα. 'Όνειρα άρματολικά και συμμορίες μακεδονικές δέν βγάξουν πιά ποιητές πέρα απ' τή ύψος και τή είδος του Ματσούκα. Βαθιά κοινωνικά άναχρασμοί τούς βγάξουν, άγώνες για τήν πολιτισμό τους ξεπεστούν στή μέση. Μά τέτοις άγώνες είναι είναι άσυμβίβαστοι με τάστικα ένστικτά μας. 'Όσο κί αν είχαμε τή συνείδηση τής σημασίας του γλωσσικού ζητήματος, έκείνα δέν μας άφησαν να γκεψουμε ξανάνωμα και τής ψυχής μας στην λαϊκή ψυχή. Ζωή λαού για μας μόνο οί έξωτερικές συνήθειες του, οί εκφράσεις του, οί προλήψεις, αυτά άγκαλιόμαστε οί εξαίρέσεις λίγες. 'Όπου όρασιά και ζωντανό κρυμένο, φυλάχτηκε καθένας να τήγγιξη. 'Η όψια τής λαϊκής ψυχής δέν πύρωσε τή χείλη μας, ή σιλαβιά της δέν μας έξυπνησε τόν πόνο, που κινάει ψυχές γενναίες. Δέν κατηγορώ κανένα κί να τή κίμω. εμ' ένας από τούς κατηγορούμενους. Διατυπώνω μοναχά, γυρεύω να έξηγήσω τή φαινόμενο τής νάρκης μας. Βάρος μοιραίο καθίζει στην ψυχή μας, που δέν τινάξεται εύκολα. Φυ-

Πράγμα που ακόμα ή 'Επιστήμη δέ φαντάσθηκε πώς μπορεί να το επιτύχει, γιατί τότε θ'έλεγε πώς απόκτησε την τέλεια γνώση των πραγμάτων. Για τούτο και οι νόμοι της είναι ακόμα κατά προσέγγιση φυσικοί, που θα πει πως απέχουν λιγότερο και τότε περισσότερο από τους άγνωστους φυσικούς.

Τέτοιοι είναι όλοι οι Νόμοι όλων των επιστημών. "Αν τώρα σκεφθούμε πόσο είναι δύσκολο να βρεί ή Κοινωνιολογία (σαν επιστήμη) συνθήκες, αν όχι απιράκταχτες, μη κι' απλά όμοιες, για να πει ότι σε δυο περιπτώσεις βρέθηκε μπροστά στα ίδια αίτια, θα καταλάβουμε το γιατί δε θα κατορθώσει να δώσει ποτέ της νόμους, που να μας δείχνουν έστω κι' από μακριά και σθάματα την αλήθεια.

"Οποιοι λοιπόν νομίζει πως κατέχει νόμους κοινωνιολογικούς είναι τουλάχιστον τολμηρός.

Θέλετε κ' ένα παραδειγμα τόλμης ανεπιστημονικής; Παράδειγμα εφαρμογής νόμου!!! κατωμένου με το έτσι το θέλω!

Διαβάστε από το έργο του κ. Σκληρού τις σελίδες όπου ο συγγραφέας βγάζει τα ίδια αποτελέσματα, θεωρώντας ως ίδια αίτια τους παράγοντες της Γαλλικής κοινωνίας πρό της Γαλλικής 'Επαναστάσεως και της 'Ελληνικής πρό του 'Ελληνικού αγώνα.

Για να νιώσετε μάλλον βιθύτερα την τέχνη του, φαντασθήτε το μελετημένο συγγραφέα του Κοινωνικού Ζητήματος χημικών αγωνιζόμενο να παρασκευάσει τα ίδια αίτια σε δυο κύπελα από διαφορετικό μέταλλο και διαφορετικό μέγεθος, με διαφορετική θερμοκρασία και ύγρασία, ρίχνοντας ύγρα διάφορα στην καθενιά και κομμάτια γης καθαρίστης, που περιέχει σε ίσους ποσότητες ένα κοινό μέταλλο, τον άνθρωπο. Κι' έλ' αυτά με την έλπίδα από τις δυο κύπελα να βγει το ίδιο αποτέλεσμα. Θα γελάσετε με τον πειραματιστή; Αί λοιπόν! με άγνωστο ακόμα το έθνολογικό στοιχείο του χαρακτήρα της φυλής—που ο 'Ερμηνεύς το δείχνει ανεξέταστο ως τα σήμερα—δίχως καμιά φροντίδα για το ξεκαθάρισμα της ζωής, των ήθιμων, της πίστωσης, των παραδόσεων, χωρίς καμιά άνησυχία για το βροντόφωνα καρυφύλλι, που δε λαλούσε απαρράλλαχτα με τη ρητορική του Ρουσσώ και χωρίς... έγνος επιστημονικής συνειδήσεως — ως μου επιτραπεί ή σκληρότης - ο κ. Σκληρός παρασκευάσε το πειράμα του και νόμισε, πως επέτυχε ν' αληθείσει ο νόμος, που θέλει να βρίσκει οικονομικά τα αίτια της κάθε

αλλαγής.

Τι τον ενδιαφέρει τον άληχημιστή του 1908 αν ο κλέφτης για δικαιοσύνη χρόνια έλόκληρα είχε καμμένη την καλύβα του και πολεμούσε τον Τούρκο, για ν' αναπνέει ελεύθερος τον αέρα του βουνού; Κι' ότι κατέθηκε ο κλέφτης από το βουνό, σε δυνάμωσε και σαν ήρθε ή κατάλληλη ώρα (που τη δημιουργήσε κι' όλας κάποιος παραξένος Βολταίρος 'Αλγς Τεπνελελγς) μ' απόφαση να κάψει και την καλύβα του ραγιά του κάμπου — του έργατη και του άστου της εποχής — για να τον αναγκάσει να σηκωθεί; Κι' ακόμα ότι έδωσε ο κλέφτης χέρι σε συντρόφους, που ξεκίνησαν κ' ήρθαν ν' αγωνισθούν χωρίς να τους βιάσει σε τούτο κανένας οικονομικός λόγος, αλλά καταλάραη ή ευγενικιά πατριωτική ιδέα — κι' αν θέλετε να μιλήσω κοσμοπολίτικα — ή πιο φιλελεύθερη 'Ιδέα που ξέρω: Το ξεσκλάβωμα ενός λαού από τα νύχια της Τούρκικης Σκλαβιάς.

Μιά τέτοια φιλελεύθερη ιδέα μου φαίνεται πως μπορεί ν' άρκεσει και σήμερα στην καθ' ευγενικιά ψυχή Νεοέλληνα. Κ' ένας τέτοιος σκοπός μπορεί να θεωρηθεί ανώτερος από το σκοπό της κάθε σοσιαλδημοκρατίας.

Η 'Ιδέα να λυτρώσουν τους Σκλάβους οι 'Ελληνες. Νά, το τί θα τους κάνει στους αιώνες τους άπαντας ευγενικούς, πολιτισμένους και άξιους να λογαριάζονται ελεύθεροι, φιλελεύθεροι, φιλόανθρωποι, μεγάλοι. Η κάθε άλλη είναι κατώτερη της. Κ' εκείνος ο 'Ελληνας που θα λησμονήσει τούτη για να όνειρευτεί, πως ο σκοπός της 'Ελλάδας είναι ν' άποχτήσει ένα 'Ισραήλ ή έναν 'Εγγερινό, ως λιθοβοληθεί. Το άξιζει.

Αν μπορούσε να γίνει και το ένα και το άλλο, πώς θα ήταν ο τρελλός που θα είχε αντίρρηση σπουδία;

Μά το κακό είναι, που κάθε ιδέα έχει μέσα της και κάποιες συνέπειες, φίλε μου Βασιλικέ. Κι' ή σοσιαλιστική έχει σε συνέπεια την αδερφότητα των λαών, έπομένως χαλαρώνει το Μίσος κατά του Τούρκου, που μας χρειάζεται για το σκοπό μας. Κ' έχει σε συνέπεια την ύλοφροσύνη. Κ' έμεις πρέπει να μην πολυσκεπτόμαστε για την κοιλιά μας, προτού τελειώσουμε το έργο μας το 'Εθνικό, το Ευγενικό, το Μεγάλο.

Με μία λέξη. Ο σοσιαλιστής παραφροντίζει για τη βελτίωση της άτομικής του καταστάσεως, ενώ έμεις πρέπει να μάθουμε και να θέλουμε να δου-

λεύουμε για τους άλλους.

Και για να δουλέψουμε πραγματικά πρέπει το Κράτος να γίνει γερό. Και για να γίνει γερό, για το σκοπό μας έννοείται τινείδικό, πρέπει να γίνει στρατιωτικό, που να θέλει να δοξασθεί με την πικρα κι' όχι με την πένα. Δεν είναι τέτοια βέβαια και ή θείληση της σοσιαλδημοκρατίας.

Ίδου το γιατί ως τα τώρα κρατήσαμε τ' χαβιά του κρατήσματος. Ο γάμος μας ήταν άρνητικός. Θέλησαμε από την πρώτη στιγμή να σε, πούμε, πως δεν είναι ούτ' επιστημονικές αλήθειες αυτές που μας φέρνετε, ούτε ψευτιά, που μπορεί να χρησιμοποιούν για κατι καλό. Άπεναντίας είναι συμπέρασμα μαλλιοτραβηγμένης επιστημονικοφρονούς θεωρίας και ψευτιάς, που μπορεί ν' άδυνατίσουν, όταν δεν πολυνώθουν το βόθος των πραγμάτων, το ευγενικό άσθημα, που κληρονόμησαν από τους κλέφτες προγόνους.

"Ολ' αυτά τα λέμε όσο επίτηδες στεκόμαστε στο θεωρητικό σταθμό της έρευνας των αποτελεσματικών παρόμοιων άποπειρας.

Θίλετε τώρα να μάθετε και πραγματικά το τί φροντίζε πώς μπορεί να γίνει: Άμα κυκλοφορήσουν και καρποφορήσουν οι τέτοιες ιδέες σας και αντιληφθούν οι δημοκόποι, πως άρχισε να δημιουργείται έργατικό κόμμα, θ' αρχίσουν και θα πετάξουν από τη μέση όλους τους άπλοικούς ελληνοειδείς φιλεργάτες φιλανθρώπους ποιητές και ιδεολόγους, που το ξανάψατε, για να έμμεταλλευθούν τα δικαιώματα του έργατη με την ίδια επιτυχία που έμμεταλλεβήκαν ως τα τώρα τους ελεύθερους θεσμούς και τα δικαιώματα του κυρίαρχου λαού.

Το να προσφέρετε λοιπόν ένα νέο όπλο στα επίτηδεια χέρια της δημοκρατίας, αυτό θα είναι το πολύ πολύ το κατόρθωμά σας. Πώς είναι αυτό και τ' όνειρό σας; ούτε κι' αν μου το πείτε δε θα σας πιστέψω. Γιατί σας ξέρω. Και νιώθω βαθιά πόσο άνίσχυροι θα σταθήτε να ύποφέρετε το βδελυρό θέαμα, που θα παρουσιάσει μια κλλιέργεια στον τόπο μας των ιδεών, που σας παρατέρωννε σήμερα.

Φλεβάρης 1908 ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΡΑΜΙΣ

σικό το πράμα, όσο κι αν είναι έκπληχτικό. Έχομε τη συνείδηση του γλωσσικού ζητήματος και δεν τολμούμε να το ψυχολογήσουμε το βάθος. Άπλώνομε τα χέρια στην Αλήθεια, μα μας λείπει το κουράγιο να την άγκαλιάσουμε, για να δανειστώ τα λόγια της 'Αστρούλας απ' τις «'Αλυσίδες». Τι μας κρατεί; Το ένστικτο της τάξης μας. Και καταντούμε ιδεολόγοι, ούτοπιστές σαν το Στρατό, που θέλει να πολεμήση για την Αλήθεια με την αλήθεια, παίρνοντας συντρόφους, που την πρώτη δύναμή τους τη στηρίζουνε στο Ψέμμα. Η νίκη μας φρονιάζει δυνατά απ' τις τάξεις του άληθινού και καρποφόρου αγώνα και μες στη θεωρία βόσκουμε έμιασε έκαίνο, που ο Μεφιστόφελης τους παρομοιάζει με το ζώο, που ένα πνεύμα κακό το περιφέρει σε ένα χέσσο, ενώ ελόγγυρά του παρανίζει το χλωρό λιβάδι.

Σ' αυτό το χλωρό λιβάδι φέρνωσε το δράμα του Ταγκόπουλου. «Οι 'Αλυσίδες» είναι από χαρτάρι πράσινο. Ποιά τέχνη έδωσε στο πλέξιμό τους, άλλο ζήτημα. Τον κριτικό της εποχής τον μέλει πρώτα μόνο πως ή νεοελληνική παραγωγή άφίνει τα ρηχά

υπερούσια και τάργολογα παιχνιδίσματα και βάζει χέρι στις κοινωνικές πληγές. Οι «Κούρδοι» του Καμπύση βρίσκουν το συνέχημά τους. Ο Παλαμάς έκτιμησε καλά την προσπάθεια του συγγραφέα των «'Αλυσίδων» με τα πρώτα δράματά του. "Οποιοι βλέπει το δράμα ναχη βαθύτερο σκοπό στην κοινωνία από το διασκεδάσμα των βροντών ωρών του άστου. Η έκτιμήση και την κρίση του Παλαμά. Η ένθουσιαστή και με την πρόθεση των «'Αλυσίδων», ή άφήση στο συρτάρι του τα τεχνικά του μέτρα, επιχειρώντας να τις κρίνει. Να πάρ' ή όργη, αυτά τα μέτρα! Η κριτική μας σ' ελα τ' άλλα βάζει καραντίνα με την ύποψια πως έρχονται απ' τα ξένα, στα μέτρα μόνο άφινει ελεύθερα τα σύνορα. Ήπου δεν ξεθάφτει τα πάτρια απ' τα βάθη των αιώνων. Πώς βαθιά είναι ριζωμένη στην ψυχή μας ή ξενοφοβία αυτή, το μαρτυρεί ο ίδιος συγγραφέας των «'Αλυσίδων», ο κατηγορούμενος γι' αυτές επί λυθωμοπορία. «Ντόπιο θέατρο μας χρειάζεται και νότια τέχνη και ζωή. Για υπεράνθρωπους κι άρρωστους χαρακτήρες και για χειραφετημένες κοκκίνες είναι νορίς. Το θέατρο μας δεν έζησ' ακόμα, για να γεράση και για να σηκώσει τέτοιες ξενόφερτες καρικατούρες (1) στα πλάγια σα-

νίδια του», μας λέει στον πρόλογο του δράματός του, και γο νάν μην τα διατύωσα καλά. Δέ θ'άλλα να πω πως μας βλέπει το ξένο όταν μπαίνει στο θέατρο μας ή στη ζωή μας. Τόσο πωθοδικώς δεν είμαι για ναχο τέτοιες μοιχαϊσμένες ιδέες. Είπα πως μας βλέπει ή καρικατούρα του ξένου κ' έμμένω σ' αυτή, άφοδ κανένας δε θαν μπορεί ναν τάρηθει πως ό,τι πέρασε από τους ξένους ίσαμε τώρα ή κακό ήταν ή το γέλοιο. Πάρα. Το παρομένο καινοκαίρι είδαμε στο θέατρο καρικατούρες ενήργητες με κιστόμα ήπεραδρόφων και μεταξέδων και χριστοφτημένους και πολλοι μπροστά σε τέτοιες καρικατούρες προτιμήσαμε τις φαντασιώδες του κ. Περεσιόδη και τα σκηνοθέτη άναρμόματα του κ Βάκου. Πώς δε βλέπει το ξένο, με το έναντίο άφηλει, μας το δείξανε ο Πατινέζοι που πήραν από τους ξένους τα καλά και τα πήρανε καλά κι ήν καρικατοουρίστια, και θαματοουργήσανε. "Ότα λέω πως σας χρειάζεται νότιο θέατρο και νότια ζωή, έννοω θέατρο και ζωή που να υδς αυγινεί, που να μας μιλάει στην ψυχή μας. Το δήλωσα αυτό, θαγαώ, και στους Ζοτανούς και Πεδαιμόνους, σαν Πρόλογο (σελ. 5 στη σελήσηση). Ύποστηρίξω ακόμα πως ένα δράμα του 'Ιπεν ή χι, προρότερο έτηράζει τη ζωή μας και πιο πολύ σηκώνει το θέατρο μας, από μια κισοφτισμένη έθνική τραγωδία που μόνο χαρίσματα έχει τη φουστανέλλα, το καριοφύλι και τη όψη τα τεράταχα. Κ' επιτέλους ποιά είναι το ξένο; Έρω λαγυώ πως πιο κοντά στην ψυχή μας είναι το θέατρο του 'Ιπεν από το θέατρο του Αισάκλεν και πιο συγγενικό μας είναι, άφοδ πιο κοντά στη ζωή μας βράσκει κ' έτσι πιο καλά έχουμε να δαδαχόμε απ' αυτόνα.

30) 'Ο Βασιλικός παρεδήγησε τα λόγια μου μπορεί καλά

"Ο ΝΟΥΜΑΣ"

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ
ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Για την Αθήνα Δρ. 8. — Για τις Επαρχίες Δρ. 7.
Για το Εξωτερικό Δρ. 10.

Για τις επαρχίες δεχόμεστε και τρίμηνα (9 Δρ. την τριμηνία) συνδρομές.

Κανένας δε γράφεται συνδρομητής ή δε στείλει μπροστά τη συνδρομή του.

10 λεπτά το φύλλο λεπτά 10

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στα κδόκια (Σύνταγμα, Ομόνοια) Εθν. Τράπεζα Υπ. Οικονομικών, Σταθμός Τροχιδρόμου (Ακαδημία), Βουλιά, Στ. της όδ. Επόγειου Σιδηρόδρομου (Ομόνοια), στα βιβλιοπωλεία «Εστίας» Γ. Κολάρου και Σακέτου (άντικρυ στη Βουλιά).

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Η ήθικη της πεντάρας — Τα διδαχτικά βιβλία του Παλαμά — Ο λαός διασκεδάσει... — Και πάλι Φλυάρετος φθάνει.

ΤΡΙΑ, για την ώρα, αναγνώσματα δημοσιεύονται στις Αθηναϊκές ημερησίδες για το ευπρόσδεκτο οικογενειακό δρώμα Χαλούλια—αμμουλιά. Για το δρώμα αυτό, που κλείστηκε έτσι άγρια με μια αιματηρή μονομαχία, δε γράψαμε λέξη, πρώτα γιατί είναι ολωσδιόλου οικογενειακό και δεύτερο γιατί είδαμε την ώρα δεν ξεκαθαρίστηκε καλά καλά αν ο σημαιοφόρος του ναυτικού Χαλούλιας, που σκοτώθηκε στα μονομαχία από το συναδειφό του Δημούλη, απατήθηκε από τη γυναίκα του ή νόμισε πως απατήθηκε.

καταδικάζοντάς το ο ίδιος. Γιατί τί άλλο από χαρακτήρας άρρωστος εν' ο Στρατός, τί λιγότερο από χειραφετημένη η Αστρούλα; Κ' η ιστορία μας μιλεί πως τα ξενόφερτα δε θέρουν και δεν ανασταίνουν τα γερασμένα θέατρα, μα τα νεαρά. τα μέρωρα ακόμα. Τα θέατρα κ' οι κοινωνίες, που να καθιέρωτες τους, γερνάν βίαν τα πιάνα ή μαχία του ντόπιου και κλειούν τις πόδες τους σε κάθε ζωνόνο άερα απόξω. Και ξενότροπη, ξενόφερτη είναι αλήθινά η Αστρούλα και ξενότροπος, ξενόφερτος ο άγωνας της για την Αλήθεια. Αλήθινά ασυνήθιστα φανόμενα στην κοινωνία μας, για το στο και ξαφνίζον. Από τα σύγγερα η απ' το φγγάρι δεν μπορούσαν να πεφταν από κάπου ήρθαν από κάπου πηγαν και παντού πρωτότερα, πριν έρθουν στην Ελλάδα: από μια εξέλιξη. Αν αυτή έγινε στο πνεύμα πρώτα, τόσο η αξία του τελευταίου τρανήτερη. Αν αυτός δεν είχε ζωντανό το πρότυπο της κέρης μπρός του, τόσο πιο άξιος ο μιστός του. Αν μια μορφή, σαν την Αστρούλα, είναι σήμερα άνοπαρχη, ακόμα στην Ελλάδα, αυτό δε ήτ σκοπτή μόνο μυαλό, που δε βλέπει πέρ' από τα σύνερά της. Ο κριτικός μόνο το ανθρώπινα ύπαρχο της έχει να μεροήση, τη ζωική αξία της να εκτιμήση. Γι' αυτό πρότερον παραπάνω τον Ξενοπούλο, αν φρονει πως η ήθικη πάλη, ή «λεπτή συνείδηση», όπως τη λέει, βρίσκονταν από μιας αρχής στην κοινωνία της Νορβηγίας. Ο Ίψεν βέβαια δεν την έφερε με το έτσι θέλω, ροήησε μόνο το υποκίνημά της, που ήρθε με την εξέλιξη της κοινωνίας. Πνευματικός σταθμός έγινε σ' αυτή. Κι ο συγγραφέας των «Αλυσίδων», αν εν' αλήθεια πως πρώτος αυτός, η Ένας απ' τους πρώτους, φέρνει ένα «ζήτημα συνείδησης» στην έλληνική σκηνή, πνευματικός σταθμός κι αυτός στη ρωμαϊκή κοινωνία. Το θέλει η δεν το θέλει. Ο πρόλογος του δράματός του ήτ ταφή στη λήθη, το έργο του ήτ μείνη, δημοδείχτης για την πρόοδο στην εποχή του.

(Στάλλο φύλλο τελιώνει)
ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

ο Ρουσογιαννέζικος πόλεμος από τη μάχη του Μαραθώνα κι από τα τρώαια του Θεμιστοκλή. Ξένο είναι το καθετί που βρισκείται μακριά από τη ζωή μας και ντόπιο το καθετί που βρισκείται σιμά. Έτσι έρω τη νύκτω τη Ζωή και την Τέχνη.

Οι ημερησίδες μας όμως δε χάνονται σε τέτα φιλολογήματα. Την πεντάρα κοιτάζουν και μπροστά στην παντοδύναμη όλα τα τσαλαπατούνε. Τι κι ά βρίζεται ή μνήμη ενός πεθαμένου; Τι κι ά ρεζιλεύονται δυο οικογένειες κι ά σέρνεται στο βούρκο του δρόμου ή υπόληψη ενός αξιοματικού, που ίσως νάιναι περισσότερο δυστυχισμένος από το συνάδερφό του, γιατί έζησε να δει όλο αυτό το μασκαράλίκι που παθαίνει με τα φαύλα και άτιμα αυτά αναγνώσματα;

Οι τρομεροί αυτοί άνθρωποι, που λέγονται Αθηναίοι ημερησιγράφοι, κάθε μέρα φωνάζουνε για ήθικα, για πατρίδα, για θρησκεία, χωρίς να ντρέπονται, άη ή ο κόσμος βλέπει πως μια ήθικη και μια πατρίδα και μια θρησκεία έχουν, την ΠΕΝΤΑΡΑ.

ΟΙ «ΚΑΙΡΟΙ» γράφανε πως δεν πρέπει να διοριστεί ο καθηγητής κ. Πολίτης στην έπιτροπή που θα κρίνει τα διδαχτικά βιβλία, γιατί ά διοριστεί θα κοιτάξει να βραδέψει τα διδαχτικά βιβλία... του Παλαμά.

Την άλλη μέρα οι «Καιροί» διαβάσανε το λάθος τους και έκαναν πως ο Παλαμάς δεν έχει γράψει διδαχτικά βιβλία, ώστε ο κ. Πολίτης κτλ.

Έμεις για δυο πράματα λυπούμαστε κατάκαρδα που δε διορίστηκε στην έπιτροπή ο κ. Πολίτης και που δεν έχει γράψει διδαχτικά βιβλία ο Παλαμάς.

Α γινόντασαν αυτά τα δυο πράματα, μπορούσε κανείς να έλπεται πως θάρχησαν να ζημερώνουν οι καλές μέρες για τα σχολεία μας.

Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ μας ρώτησε το Διευθυντή της Αστουμίας ά διασκεδάσει ο λαός Του τώρα τις Αποκριές. Κι ο κ. Διαμυλάτης τον βεβαίωσε πως διασκεδάσει.

Η Έφηλη αυτή φροντίδα για τα γλέντια του λαού μας κάνει να πιστέψουμε πως όλα μας πάνε πρώτα και πως άδικο έχουν όσοι φωνάζουνε πως κινένας από τους έπιστημους δε δίνει λεφτά τακτιστά για τις ανάγκες του φορολογούμενου ραγιά.

Ο κ. ΦΥΛΑΡΕΤΟΣ φλυαρεί και στο δεύτερο φύλλο του συντηρητικώτατου «Ριζοσπάστη», που για την εθνική γλώσσα. Και λέει ο άθεόφοβος:

«Πώς ο σύλλογος της φιλοσοφικής σχολής δεν άπεδοκίμασε τον άποπειρώμενον να τρεβλώσει την γλώσσαν; (τον κ. Ν. Κατζηδάκη, έηλ.). Πώς δε σι φαίνεται, οτινες επανεστάτησαν διά την μεταφρασιν του Ευαγγελίου, άνέχονται τοιοούτον καθηγητήν και μετά την συναυτουργίαν (;) των άρχόντων; Προς Θεού! Οδείς να μη συγχύση (άπτικό ύφος!) τον μαλλιάρην κ. Ν. Κατζηδάκην με τον έπιστην καθηγητήν του Πανεπιστημίου κ. Γ. Κατζηδάκην, λίαν έπιτυχώς πρωταγωνιστούντος (βαρδοροπαζάρου! | | |) εις τον κατά μαλλιάρην άγωνά (α Ριζοσπάστης, άριθ. 2, 16 Φεβρουαρίου, 1908, σελ. 1, στηλ. 4, κάτω κάτω).

Στο ίδιο φύλλο (σελ. 4, στηλ. 1, στα «Γράμματα του Ριζοσπάστη») γράφοντας στον «Έργατή» του Βόλου, παρατηρεί:

«... Αλλά προσφιλής ητι, προσφιλής ητι από τους γλωσσικούς παραφρονήσαντας μαλλιάρους; και από τους Ψυχαικούς, όν ουκ όλίγοι οι κακόβουλοι, έχοντες δ' εν Αθήναις (κι αυτό το έχοντες δε ίσαι για το Βαρδοροπαζάρο!) πράκτορας προς σπείλωσιν της γλώσσας».

Θέλουμε όηλ. να πούμε πως ο κ. Φλυάρετος θέτανε λεύτερος να γράφει όλες αυτές τις άνηθίες εν τη ημερηίδα την έλεγε «Δημοκόπος» κι όχι «Ριζοσπάστη» — ντροπιάζοντας έτσι και το καμμένο το έπίθετο που δεν τουφταιζε σε τίποτα για ναν το κολλήσει σαν έτικέτα πάνω στο σαρχαφαγωμένο πολιτικοφιλολογικό του σεντούκι. Μα με τον κ. Φλυάρετο έχουμε πολλά να πούμε—ώνει μοναχά ο μεγαλοδύναμος ναν του χαρίσει ζωή.

Ο ΔΟΝ ΚΙΧΩΤΟΣ ΤΗΣ «ΠΑΤΡΙΣ»

Ο Γιός του Ίσκιου χούγιαξε από ψηλή [ραχούλα] «— Μίσ' τα πατριά σ' παραβοιόρ' αΚ' η θά μου δώσεις το τσί σου, μίρ, α η θάν τα κάμω θάλασσα όδλα.

«Ο βράχος θύει» κατά το μισό... «με τον καφέ... Στη φωτιά το σπύ» ανά πύει σαν άχυραποθήκ' ακατά καπνού κι άνέμου μπίε.

«Στερνά στο βούρκο του γυιλού αθά πέσω άνάσκελα και γό, ακαι κάνοντας κλού, κλού, κλού, κλού, αθά πλέω σαν ένα κλοβίνο αϊρό».

ΜΠΙΛΙΑΤΑΣ

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ

Στην Πόλη. Στην «Ταχυδρόμο» της Πόλης υπάρχει κάποιος συντάκτης, κρυμμένος με το ψευδώνυμα «Μερίστοροπέλης». Αυτός ο Μερίστοροπέλης της καθαρεύουσας, διορίστηκε από το Διευθυντή του «Ταχυδρόμου» να διορθώσει τους δημοτικιστάδες. Έτσι τουλάχιστο μολογεί ο ίδιος. Και το διάβωμα έρχισε από μια κριτική που κάθισε και σάβρωσε για το κινούμιο βιβλίο του Πάλλη «Ταμπουράς και Κόπανος». (Ταχυδρ. 6 του Φλεβάρη 908). Οι στίχοι του Πάλλη γινόνται ούσια και βαθύτητα, είτε λυρικοί, είτε φιλοσοφικοί, είτε σατυρικοί, ζαλίσανε στο στενο μυαλάκι του κκαμωμένη του Μερίστοροπέλη, και τονέ κκιανε να πη πράματα πέρα και πέρα παλαδα. Πρώτα βρήκε τον Πάλλη κλέφτη, — πως τάχτες έλαψε τον Ούγκω. — Ξετρα βρήκε λυρικά τραγούδια «ώρας άμπνεύσεως», κατόπι βρήκε μέσα σ'ολοισμό, παρακίτου χυδαίοτητες, και στερνά βρήκε και φοβέρες. Όλα αυτά τονέ κκιανε να παραληρή πέντε ώρες μέσα στην «Ταχυδρόμο», δίχως να μπορεί να τελειώσει. Και για να το καταφέρει να τελειώσει τόνριζε και στ' άστεικ, τα καθαρευουσάνικα δά τ' άστεικ, που να τα διαβάχης και να λυπασαι το Θ.δ. πούρκικισε τίτλια μυαλάκια.

Στην «Πρόοδο» πάλι (23 του Γενάρη 908) δημοσιεύτηκε μια φιλολογική στήλη για τα «Απαντα» του Βαλαωρίτη που βγήκανε τώρα τώρα από τη Βιβλιοθήκη του Μακαρίτη. Σύντομα μα φωτεινά, ζεταχτησε το έργο του ποιητή, και στο τέλος προστέθηκε και μια παρακρυφο, από κάποιον γράμμα που έστειλε ο Βαλαωρίτης στο Λαγκαράτο, που δείχεται απ' αυτή γιατί ο ποιητής έγραφε τα πεζά του στην καθρεύουσα, που το λέει κιόλας «άμάρτημα». Το άμάρτημα τουτο ο Βαλαωρίτης τόκανε από φόβο τω δασκάλων! «Ηθέλησα ναποφύγω την κατηγορία, ότι γράφουμε τη γλώσσα του λαού, γιατί δε γνωρίζουμε την έλλη!»... Στα χρόνια μας όμως τί έγινε αυτή η τρομοκρατία; Καπνός είτανε και διαλύθηκε, χρηρη στην παληναριά του Ψυχαρα ημας, και των άλλων δημοτικιστάδων, που μια μέρα το Έθνος θα τους χαρακτηρίση δεύτερους λευτερωτές.

Στη Σύμωρη. Και στη Σύμωρη ο «Ταμπουράς και Κόπανος» άψωσε τα άμματα των καθρευσάνων. Η «Αμάλθεια» (4 του Φλεβάρη 908) βρήκε πως σή σερνήη ποιήση «μετεδλήθη» εις «Ψύβριν». Κ' αίτία τα χωρατά του Πάλλη, για όλους τους στενοκέφαλους που παζάρωνε σήμερα για σοφοί. «Η άρεσις ανέλαβε να καταρρίψει πύσαν προσωπικότητα, πών ό,τι θεωρείται σεβαστόν, πών ό,τι ο Έλληνικός λαός έταξεν επί κεφαλής του». Καλά που το καταλαθε ή κερά-Αμάλθεια! Τη σπιλά που έταξεν επί κεφαλής του ο Έλληνικός λαός θέλουμε να χτυπήσουμε κατακέφαλα. Την άναμόρφωση όνειρευόμαστε. Τα είδωλα να σπάσουμε. Όχι.